

Posudek oponenta:

Michaela Juračková, Výstavba evangelického kostela ve Vanovicích v kontextu tradice křesťanské sakrální architektury Moravy a Slezska, Universita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Městečko Trnávka 2015.

Předložená bakalářská práce Michaely Juračkové se – jak sama deklaruje – zabývá procesem přípravy a samotné výstavby evangelického chrámu v moravských Vanovicích a to „v širším dobovém společenském a (stavebně) historickém kontextu“ (s.6). Autorka sama tak práci prezentuje nikoliv jako výlučně umělecko-historickou, ale v podstatě jako práci z oblasti kulturní historie s přesahy směrem k politickým dějinám, sociálním dějinám a snad i dějinám myšlení, ačkoliv sama takovou charakteristiku explicitně nepodává. Kromě shora citovaného záměru však v práci jasněji položená badatelská otázka chybí a nutno předeslat, že značná rozpačitost, týkající se samotného cíle práce, se fatálně podepsala na celém textu bakalářské práce.

Autorka v zásadě nevychází z žádných písemných pramenů a opírá se dílem o tituly odborné literatury, dílem o písemnou produkci příslušníků samotného vanovického sboru, která (ač relativně nedávno vzniklá) by se dala při vhodném zacházení užít jako pramen. Autorka však s tímto okruhem písemností nakládá jako se zdrojem „objektivních informací“ a zcela nekriticky přejímá tvrzení i postoje výchozího textu. Zcela odzbrojující je bezelstné konstatování na konci úvodu (s.6), že z archivu vanovického sboru nebyla autorka schopna čerpat, jelikož písemnosti jsou psány německy a maďarsky, a proto bude vycházet z přetlumočení těchto pramenů vanovickým farářem z let 1939-80 Ladislavem Barotem, které vyšlo jako součást pamětní brožury vanovického sboru v roce 2004. Že toto „zpracování“ naprosto postrádá prvky kritického historického přístupu (např. tím, že L.Barot ve svém líčení dějin sboru nijak neodkazuje na konkrétní prameny), připouští i autorka (s.8), navíc je jasné, že činný farář svým výběrem a interpretací pramenů sleduje zcela jiné cíle než citově daleko méně zainteresovaný historik. Tím, že M. Juračková bez jakéhokoliv kritického odstupu přejímá obraz líčený L.Barotem, vyznívá její text jako vyprávění o heroickém boji vanovických kazatelů za práva místního sboru (místy proložené umělecko-historickým popisem).

Jestliže tedy písemné prameny jako opora bakalářské eseje chybí a sama autorka se usvědčuje z toho, že ani nepochopila zásady kritické práce s tímto typem pramenů, mohla by přece jen hodnota textu spočívat spíše v rovině umělecko-historického rozboru a srovnání. I v tomto bodě je práce ale dosti povrchní a spíše než samostatnou analýzu předkládá popisy, nalezené v literatuře. Slibná teze, že při stavbě vanovického kostela mohl posloužit jako vzor evangelický chrám v maďarském Debrecínu, je rychle odbyta tím, že šlo nejvýše o souvislost symbolickou a typologickou, nikoliv souvislost architektonickou (s.31). Do jemnější analýzy se autorka nepouští.

Z prostudované literatury se M.Juračková snaží podrobně zrekonstruovat plánování a stavbu vanovického evangelického kostela, který se svou dispozicí zřetelně vymyká zásadám, jež pro stavbu evangelických modliteben stanovil Toleranční patent. Je ale otázka, co přinášejí tyto pasáže (které jsou bez pochyby jádrem práce) nového ve srovnání s tím, co se lze dočíst v dosavadní literatuře a v pojednáních, vydaných samotným sborem. Má-li být podržena zásada, že student bakalářskou práci prezentuje, že si osvojil metodické postupy určité disciplíny a že je schopen je aplikovat, selhává výkon Michaely Juračkové i v tomto bodě. Vždyť věda se nekonstituuje svým objektem a jeho popisem, jakkoliv podrobným, ale svou metodou a kritickou prací se zdroji.

Má nezávažnější výtka tedy směřuje k absenci metodického ukotvení práce: v textu chybí zřetelně pojmenovaný problém, který chce autorka zřetelně popsanou metodou řešit. To se pak odrazí v rozpačitém a krátkém úvodu, kde by tyto záležitosti měly být jasně řečeny, a také v závěru práce. Závěr je opět popisem vzniku vanovického kostela, jen o něco stručnějším, místo aby zde byly shrnuty odpovědi na otázky, které si autorka v úvodu položila.

Stejná vada stojí i za dalšími neduhy práce: některá tvrzení a popisy se v práci opakují, někdy až třikrát (např. že vanovický kostel byl založen jako trojlodní halová stavba s emporami a klenutými loděmi, s celkovou kapacitou 4000 věřících..). Některé pasáže jsou naopak v práci disfunkční, postrádají návaznost na předcházející a následující text (např. výklad o brněnském a olešnickém evangelickém sboru na s.17). A některé, dosti rozsáhlé pasáže budí dojem naprosté vycpávky, u níž není vůbec jasné, z jakého důvodu v textu je. Např. když se autorka při podrobném popisu průběhu slavnosti u příležitosti posvěcení chrámu dostane k tomu, jaké žalmy při této příležitosti zazněly, věnuje 55 řádek poznámkového aparátu kompletnímu znění těchto žalmů (pozn.56, 57, 58, 59 a 60).

Technická a z hlediska výše řečeného nepodstatná výtka směřuje k citacím: Pokud nějaký článek vyšel v tištěné podobě (např. v časopisu Lidé města, č. 3, 2013), je zbytečné uvádět místo na internetu, kde je tento článek k dispozici elektronicky, a datum, ke kterému z tohoto zdroje autorka čerpala. To má smysl jen u textu, jež je k mání výlučně na internetu a může být proto pozměňován popř. z uvedené adresy odstraněn.

Jako oponent jsem se soustředila především na výtky vůči předložené práci, neznamená to ovšem, že bych na ní neshledala žádné klady. Např. lze vyzdvihnout, že byla napsána kultivovaným slohem a obsahuje jen malé množství překlepů a gramatických chyb, což u diplomových prací není vůbec samozřejmé.

Vzhledem k velice zásadním, shora uvedeným výtkám však musím práci hodnotit jako dosti podprůměrnou, na hranici obhájitelnosti. Za předpokladu, že autorka při obhajobě jasně vyloží metody, jakými postupovala, zřetelně pojmenuje cíl práce a stejně zřetelně i shrne, k jakému výsledku její badání dospělo, kloním se ke klasifikaci známkou 3.